

Predstavitev doktorske teze

Kandidat: Matej Ažman

Modul: Transformacije moderne misli – filozofija, psihoanaliza, kultura

Naslov: Problemi sodobne teoretizacije znanosti (Heidegger, francoska epistemologija, Badiou)

Mentor: prof. dr. Rado Riha

V doktorski disertaciji obravnavam dela treh na prvi pogled zelo različnih filozofov; Gastona Bachelarda, Martina Heideggerja in Alaina Badiouja. Pri tem se osredotočam na njihovo tematiziranje znanosti in tehnike. Ob tem je morda videti, da lahko Badiou igra točko, kjer se njuni misli srečata (za Badiouja je Heidegger ena ključnih referenc, večkrat pa se sklicuje tudi na Bachelarda), pa vendar je razmerje med njimi bolj zapleteno, tako na eni strani nemara obstajajo – vsem razlikam navkljub - presenetljive vzporednice med Bachelardom (in Koyréjem) ter Heideggerjem ter na drugi strani pomembne razlike med Bachelardovo in Badioujevo zastavitvijo.

V svoji predstavitvi bom na kratko predstavil nekatere dosedanje izsledke.

Gaston Bachelard je izmed vseh najmanj poznan, četudi je bil v slovenskem prostoru zgledno predstavljen, kot tudi drugi predstavniki francoske epistemologije. Zato bom uvodoma predstavil nekatere osnovne ideje njegove epistemologije, posebej še idejo filozofije, ki bi bila primerna današnji znanosti. Temu bo sledila analiza izjemno nenavadnega mesta v njegovem delu, kjer zatrdi, da obstajajo znanstveni koncepti, ki veljajo »za zmerom«. To mesto je še toliko bolj nenavadno, ker sam Bachelard nenehno poudarja efemerno značilnost vseh znanstvenih dognanj, tj. nenehno preseganje vseh znanstvenih spoznanj. Nemara lahko to mesto beremo kot simptom, saj kaže na določene problematične zastavke Bachelardove misli.

V drugem delu predstavitve se bom posvetil tematizaciji znanosti in tehnike v delu Martina Heideggerja. In če se zdi, da je mogoče Heideggerja na kratko odpraviti kot pesniško navdahnjenega romantičnega filozofa, ki zavrača znanost in tehniko (»Znanost ne misli« se glasi morda njegova najbolj znan izjava), podrobnejše branje njegovih tekstov pokaže mnogo bolj kompleksen odnos. Zato bom na začetku predstavil njegovo tematiziranje znanosti in tehnike v okviru postavja (*Gestell*), pokazal stične točke in razhajanja s francoskimi epistemologi, nakazal Heideggerjevo alternativo ter se na koncu posvetil nenavadnemu vprašanju »časa« znanosti in tehnike, tj. ali sta znanost in tehnika stvar določene epohe, ali pa nasprotno veljata »za zmerom«.

V zadnjem delu predstavitve se bom posvetil tematizaciji znanosti v delu Alaina Badiouja. Kot je znano, je filozofija po Badiouju, ki sama nima objekta in ne proizvaja Resnic, odvisna od štirih pogojev; tj. politike, znanosti, ljubezni in umetnosti. Toda ne glede na to, da je znanost navedena kot eden izmed pogojev, o znanosti(h) Badiou govori le redko in še takrat le na kratko, z izjemo seveda matematike. Najprej se bom zato posvetil Badioujevi tematizaciji znanosti, oz. koliko so posamezne znanosti sploh ustrezajo pojmu znanosti. Zatem se bom posvetil sami vlogi matematike v Badioujevi filozofiji, posebej očitku, da je Badiou sam zagrešil napako, ki jo sicer očita drugim, tj. da je celoten projekt vezal na določeno znanost (matematiko) in celo na določeno vejo znanosti (teorijo množic), podal nekaj Badioujevih (možnih) odgovorov na očitke in se na koncu dotaknil problema, koliko je Badioujeva filozofija že filozofija »za zmerom«.